

OD REDAKTORA WYDAWNICTWA I SERII „VIA ARCHAEOLOGICA LODZIENSIS”

W ciągu pierwszej dekady XXI wieku, a więc jeszcze w okresie prowadzenia intensywnych prac wykopaliskowych przy budowie autostrad na obszarze Polski Środkowej, ściśle współpracujące tam ze sobą Fundacja Badań Archeologicznych Imienia Profesora Konrada Jażdżewskiego oraz Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi przystąpiły do szeroko zakrojonego programu badań ratowniczych również na odcinku kujawskim autostrady A-1 między Kowalem a Brzeziem w pobliżu Włocławka. Koordynatorem działających tu zespołów badawczych, pochodzących głównie z ośrodków archeologicznych Poznania i Łodzi, na podstawie umowy z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, była Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wyznaczony wzdłuż wschodniej granicy zasięgu Wysoczyzny Kujawskiej pas przyszłej autostrady obfitował w wyjątkowo liczne wielokulturowe i wielookresowe stanowiska archeologiczne, nierzadko o powierzchni kilku hektarów. Ich wysoce złożony charakter stanowił zatem duże wyzwanie dla organizowanych przez Koordynatora ekspedycji, od których wymagano w pierwszej kolejności znajomości tych właśnie realiów badań na Kujawach. Z oczywistych względów posiadało je Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi, legitymujące się pionierskimi dokonaniem na terenie Kujaw wschodnich, poczynszymi od rozpoczętych w roku 1933 prac wykopaliskowych w Brześciu Kujawskim przez Profesora Konrada Jażdżewskiego, długoletniego dyrektora tego Muzeum i szczęśliwie dziś Patrona Fundacji, a po wojnie kontynuowanych przez grono Jego uczniów. Dzięki temu w polu badań autostradowych Fundacji i Muzeum mogły znaleźć się trzy bardzo znaczące wielokulturowe i wielookresowe, duże stanowiska, położone w niewielkiej odległości od siebie na wysokości Brześcia Kujawskiego (Ludwinowo, stan. 3, Kruszyn, stan. 10 i Smólsk, stan.2/10) przebadane w latach 2000 – 2010. W kolejnym, szóstym tomie powołanej specjalnie przez Fundację i Muzeum serii wydawniczej „Via Archaeologica Lodziensis”, w której systematycznie są publikowane wyniki badań archeologicznych na inwestycjach liniowych dróg krajowych i autostrad, zamieszczono rezultaty badań ze stan. 10 w Kruszynie, rozpoznanego wykopaliskowo w ciągu długiego, bo trwającego osiem miesięcy sezonu 2008 roku. Pracami terenowymi kierował dr Wojciech Siciński z Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, przy współpracy z dwoma dalszymi archeologami z tego Muzeum – dr. Dominikiem K. Płazą i mgr. Waldemarem Stasiakiem. Z nich dwaj pierwsi opracowali materiały do druku, dzieląc się omówieniem problematyki osadnictwa neolitycznego i wczesnej epoki brązu (D. K. Płaza), a także z okresów halsztackiego i wczesnego lateńskiego oraz kultury przeworskiej z młodszego i późnego okresu wpływów rzymskich (W. Siciński). Warto przy tym zauważyć, że dopiero przeprowadzona przez dr. Piotra Papiernika analiza materiałów krzemiennych pozwoliła wyróżnić najstarszy, mezolityczny poziom zasiedlenia tego stanowiska. Nie ujmując wartości poznawczej nielicznym materiałem, jak np. z wczesnej fazy kultury pucharów lejkowatych, czy, wprawdzie rozległej, jednak standardowej osadzie kultury przeworskiej z interesującymi obiektami mieszkalnymi i gospodarczymi, niewątpliwie na szczególną uwagę zasługuje odkryta zabudowa dużej osady kultury ceramiki wstęgowej rytej z domami słupowymi i towarzyszącymi im gliniankami. Obecność tego wczesnoneolitycznego osiedla wzmocniła przekonanie, że tylko badania szerokopłaszczyznowe są w stanie ujawnić tego rodzaju domostwa, co w przypadku kujawskiego odcinka autostrady A-1 potwierdziły inne jeszcze stanowiska (np. odległe zaledwie kilka kilometrów od Kruszyna stan. 7 w Ludwinowie, na którym archeolodzy z ośrodka poznańskiego odkryli kolejną tego rodzaju osadę). Należy zatem oczekiwać, że dopiero publikacja rezultatów pozostałych zespołów badawczych, biorących udział w tym ogromnym przedsięwzięciu naukowym na Kujawach, stopniowo przyczyni się do lepszego poznania tutejszych społeczeństw pradziejowych.

Prof. zw. dr hab. Ryszard Grygiel
Redaktor wydawnictw Fundacji
Badań Archeologicznych Imienia
Profesora Konrada Jażdżewskiego

